

Alla Helgons dag

O m n i u m s a n c t o r u m

Text III årg högm Luk 6: 20–26. Predikan Åke Malander

Jesus gick upp på ett berg, i avskildhet, för att bedja och blev kvar där över natten. På morgonen kallade han till sig lärjungarna och utvalde de tolv apostlarna. Med dem gick han sedan ner och stannade på en jämn plats, där en stor skara lärjungar var samlad och därtill mycket folk från närliggande trakter. Detta är ramen för dagens predikotext ur Lukas 6.

Människor var samlade, hade kommit för att höra Jesus och för att bli botade från allehanda krämpor. Och detta är början av hans tal till dem. Det är mycket likt det vi hörde i evangelietexten ur bergspredikan. Men vi märker även skillnader: här är det fyra saligprisningar mot åtta där, här är även fyra ve-rop som ej är nämnda i Matt. 5. Och där är det 3:e person, saliga är de, här är det 2:a person, saliga är ni. Om detta är samma tillfälle som i Matt. 5 eller inte är inte det viktigaste – det mesta tyder på att det är två olika predikningar. Viktigt är däremot att komma ihåg att dessa ord är talade av Jesus till hans lärjungar, dvs. till de troende, där han undervisar om den dubbelhet som råder i en kristens liv.

Syndare och helgon – kontrasterna i de troendes liv

Låt oss börja med att konstatera att detta inte är en lagpredikan så att Jesus här talar om vad de måste göra för att bli saliga. Det hette inte. Saliga kan ni bli, om ni ..., utan saliga är ni ... Han säger inte heller att lärjungarna är saliga därför att de är så och så. Snarare är det en undervisning om vad som kännetecknar de troendes liv, ett liv i tacksamhet mot Gud för all hans kärlek, nåd och barmhärtighet. Detta är således viktiga lärdomar för alla lärjungar, alla troende. Beskrivningarna bör i första hand förstås på ett andligt vis, jfr Matteus 5:

Saliga är de som är fattiga i anden. I hela Skriften möter vi ju också detta att man kan använda jordiska begrepp för att beskriva en andlig verklighet. Jämförelser kan hjälpa oss att förstå.

Saliga är ni som är fattiga, er tillhör Guds rike. Dessa troende som inte har några rikedomar, inte har något komma med inför Gud. Fattiga, det ord som Jesus använder betyder att vara verkligen fattig. Det är de som är så fattiga att de måste tigga. Sanna kristna, där hjärtat är genomsyrat av tron, vet att de i sig själva ingenting är inför Gud. De vet att alla deras gärningar är värdelösa för att förtjäna Guds ynnest och välbehag. Som publikanen måste de tigga: Gud, förbarma dig över mig, syndaren.

Jesus säger att alla som på dettas sätt är fattiga inför Gud är saliga, är välsignade. Gud har rikt välsignat dem, och genom tron tar de emot alla de rikedomar som Gud i sin godhet vill ge dem. Gud låter ingenting fattas dem; han låter dem vila på gröna ängar, han för dem till rogivande vatten. De har syndernas förlåtelse, och där syndernas förlåtelse är, där är ock liv och salighet. Och så är Guds rike deras med rättfärdighet, frid och glädje i den Helige Ande.

Saliga är ni som nu hungrar, ni ska bli mättade. Den som hungrar är inte mätt, han vill ha mer. Dessa hungrande troende behöver mer av Livets Bröd. De hungrar efter att få lära känna sin Frälsare och hans person och gärningar alltmer. Och kom ihåg: det är inte ett tecken på en extra djup andlig ödmjukhet att vilja vara och förbli okunnig; Gud har gett oss sitt Ord för att vi ska läsa, studera och rannsaka det, för att bli uppbyggda och stärkta i tron. Efter detta hungrar hans saliga lärjungar, och Gud välsignar dem genom att sända sin Helige Ande som öppnar deras ögon till att förstå mer och se Jesus ännu klarare. Ju mer de lär känna sin Herre och Frälsare, desto mer dras de till honom och förenas med honom. Och så blir de mättade, alltjämt ofullkomligt här, men en gång fullkomligt där (jrf 1 Kor. 13:12).

Saliga är ni som nu gråter, ni ska le. Dessa troende som har lärt känna och ser vad synd är och vad den har orsakat och alltjämt ställer till med. Dessa som med sorg ser inte bara synden i världen runt omkring sig utan även och framför allt sin egen synd, synden i sitt eget liv. En sann kristen är mer bekymrad över synden inom sig än över den han eller hon ser runtomkring sig, i världen och i samhället.

Du kanske ser och tänker på hur många gånger du har tänkt, sagt och gjort sådant du vet och måste erkänna att det var mot Guds bud och vilja. Sådant bringar sorg i hjärtat. Saliga är ni, säger Jesus, ty han har kommit, inte för att kalla rättfärdiga utan för att kalla syndare och för syndare var det vår Frälsare dog. Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det som var förlorat. Därför får vi, som i oss själva är förlorade får, med fröjd hörsamma hans kallelse, och hos honom ska vår bedrövelse vändas i glädje. Ja, här vandrar visserligen sorgen och glädjen tillsammans, men där ska vi le och skratta, ty i himmelen finns ingen synd och därmed heller ingen sorg och inga tårar.

Saliga är ni, när människorna hatar er och stöter bort er, när de hånar och smutskastar ert namn, allt för Människosonens skull. Kristi lärjungar får lida förföljelse, från icke-troende och från falsktroende, från världens barn och dess mäktige och från villfarande och avfallna kyrkosamfund. Det kan ta sig många olika uttryck, det kan vara finare eller grövre, men det går inte komma undan, så länge vi lever här i världen. Har de förföljt mig kommer de att förfölja er. Men märk nu väl: ”för Människosonens skull”, ett självpåtaget kors är inte ett lidande för Människosonens skull och för ingen välsignelse med sig. Det har i alla tider funnits kristna som strävar och kämpar och plågar sig med sådant som Gud aldrig har befallt och tar på sig någon form av martyrgloria, som nästan verkar vara avsedd att ge de medkristna dåligt samvete. Sådant faller under den domen, att det har ett sken av gudfruktighet, men det tjänar bara till att göda köttet.

Lidandet för Kristi skull kommer vi, som vi nyss sade, inte undan, och det kommer över oss alla, även barnen får bära det. Men en förmaning kan vara på plats: barnen är svagare än vi vuxna, lägg inte på dem extra bördor, de har många år på sig att lära sig korsbärandet. Och detta, att bära det större eller mindre (oftast mindre) kors som Gud lägger på oss är,

mitt i bedrövelsen, något välsignat. När de troende tåligt lider sådant för Kristi skull, så vittnar ju detta om att de hör honom till. Läs och begrund 1 Petr. 4:12-16! Därför ska vi inte sucka och klaga utan med glädje och fröjd prisa Gud, som ansett oss värdiga att lida för Namnets skull. Eftersom vi tillhör Jesus har vi en lön i himmelen, inte en som vi har tjänat ihop till, utan en nådelön; Gud är inte skyldig oss den, men på grund av sin godhet och kärlek vill han ge oss den, trots att vi inte på något sätt har gjort oss förtjänta av den.

Så ser vi kontrasterna i de troendes liv: andligen fattiga, men rika på det sannskyldiga goda; andligen hungrande, men väl mättade med Livets Bröd; Gråtande och sörjande, men uppfyllda av Guds barns glädje och fröjd, en försmak av den himmelska glädjen; förföljda och avvisade och hånade, men rikligen belönade och med sina namn skrivna i Livets Bok.

Jesus talade dock inte bara saligprisningar här, vi hörde även fyr ve-rop. Vilka och hurdana är nu dessa, som träffas av den domen? Rika, som har sin rättfärdighet i sin egen fromhet och kan vara högt aktade bland sina medkristna, men som en dag kommer att stå där med vad som visade sig vara bara en fläckad klädnad och sakna den enda rättfärdighet som gäller inför Gud, Kristi tillräknade rättfärdighet. Mätta, som inte behöver lära mer, som kan berömma sig av fäderna och ha det gott, som rent av kan avvisa ett studium av bekännelseskrifterna emedan det skulle skapa krångel och oro, och så står man där och saknar en stabil lärogrund att bygga ett församlingsliv på. Som ler, som säger: Allt står väl till, allt står väl till, fastän allt kanske inte alls står väl till, och som trots allt inte tillfullo har tagit till sig insikten om syndens allvar, att mot bättre vetande stå emot en biblisk sanning får till sist katastrofala följder. När alla talar väl om er, när bekännelsen anpassas så att det i grund och botten blir till ett förnekande av Herren Kristus, då klingar också förföljelserna av. Men minns vad Jesus har sagt: Den som för nekar mig inför människorna, honom ska även jag förneka inför min Fader i himmelen. Även här, bland dessa ve-rop finns en kontrast: har namn om sig att vara vid liv och hälsa, men är död.

Därför må vi se till under vilket rop vi hamnar: saliga eller ve er. Bygger vi på Kristus allena, eller bygger vi på Kristus och vårt kristna liv och leverne? Erkänn nu två sanningar här! Det är sant att du, ja även du, är en syndare som ingenting har att berömma dig av inför Gud. Det är sant att Jesus Kristus har dött för dina, ja även för alla dina synder och att du därför får vara salig fritt och för intet. Vilken rikedom, du och jag får vara Guds barn och Kristi medarvingar. Det är visst och sant, ty så säger Gud i sitt Ord.

Amen.